

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 42

(2007–2008)

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 29. februar 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Bakgrunn

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007, ble det besluttet å endre EØS-avtalens vedlegg V (fri bevegelighet for arbeidstakere) og vedlegg VIII (etableringsrett) om innlemmelse av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF av 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, om endring av forordning (EØF) 1612/68 og om oppheving av direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF. Direktivet erstatter også hovedelementene i kommisjonsforordning 1251/70 om arbeidstakers rett til å bli værende på et medlemsstats territorium etter endt yrkeskarriere. Kommisjonsforordningen ble opphevet av Kommisjonen ved forordning 635/2006 av 25. april 2006.

Beslutningen i EØS-komiteen ble gjort med forbehold om Stortingets samtykke til godkjen-

ning da gjennomføringen i norsk rett krever lovendring, jf. Grunnloven § 26, annet ledd. Stortinget inviteres gjennom denne proposisjonen til å samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning.

EØS-komiteens beslutning og uoffisiell norsk oversettelse av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

2 Nærmere om direktivet

Direktivet regulerer retten til fri bevegelighet for EØS-borgere og deres familiemedlemmer. Det samler og erstatter tidligere forordninger og direktiver på området.

Direktivet innebærer at man nå har en samlet rettsakt som regulerer fri personbevegelighet i stedet for mange forskjellige forordninger og direktiver basert på ulike grunnlag for opphold. Praksis fra EF-domstolen er også nedfelt i flere av direkti-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

vets bestemmelser. Rettstilstanden framstår som mer oversiktlig og enklere å følge opp for både privatpersoner og for myndighetene i de ulike landene. Administrative formaliteter er redusert. Direktivet fjerner systemet med utstedelse av oppholdstillatelser for opphold utover tre måneder, og åpner opp for innføring av en registreringsordning for EØS-borgere. For tredjelandsborgere som omfattes av direktivet på grunn av familietilknytning til EØS-borgere, innføres en ordning med oppholdskort som erstatning for dagens ordning med oppholdstillatelser. Disse administrative ordningene innebærer klare forenklinger sammenliknet med dagens oppholdstillatelser. Som i dag vil ikke manglende registreringsbevis eller oppholdskort ha betydning for retten til opphold. Oppholdsretten vil fortsatt reguleres av vilkårene for opphold.

Direktivet innebærer en videreutvikling av rettigheter som allerede følger av EØS-avtalen, som for eksempel et noe styrket utvisningsvern for EØS-borgere og deres familiemedlemmer.

Direktivet innfører også helt nye ordninger. Det gjelder særlig ordningen med permanent oppholdsrett for alle EØS-borgere og deres familiemedlemmer – uavhengig av nasjonalitet. Varig oppholdsrett oppnås etter fem års forutgående lovlig opphold i vertslandet. I løpet av disse fem forutgående årene må EØS-borgeren oppfylle kravene for å få rett til opphold, enten det er som arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende, tjenesteyter, selvforsørgende eller student. Som i dag er rettighetene til EØS-borgerens familiemedlemmer avledet av EØS-borgerens. Dette innebærer at dersom EØS-borgeren ikke har rett til opphold, eller retten bortfaller, vil heller ikke familiemedlemmene ha rett til å oppholde seg i vertslandet.

Direktivets bestemmelser om permanent oppholdsrett er ikke ukjent i EØS-sammenheng og heller ikke i norsk rett. I dag gis rett til varig opphold til arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer. Vilråene for dagens rett til varig opphold er knyttet til yrkesskade, pensjonsalder, arbeidsuførhet og lignende. Dagens regler oppstiller ikke et krav om fem års forutgående lovlig opphold i vertslandet. Disse reglene videreføres i direktivet for EØS-arbeidstakere, de selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer, men i tillegg gis altså andre EØS-borgere og deres familiemedlemmer rett til varig opphold etter fem år.

Direktivet innfører også nye rettigheter til familiemedlemmer ved EØS-borgerens død eller utreise og ved opphør av ekteskap eller partnerskap. Familiemedlemmer gis i dag til en viss grad

rett til å bli værende ved EØS-borgerens død, men i utgangspunktet ellers ikke dersom tilknytningen til EØS-borgeren opphører. Direktivet gir familiemedlemmene på sin side selvstendig rett til å bli værende permanent også før fem år er gått. Forutsetningen for en slik rett er at familiemedlemmene oppholder seg lovlig i vertslandet. Det stilles strengere krav til familiemedlemmer som er tredjelandsborgere enn familiemedlemmer som selv er EØS-borgere.

Ved EØS-borgerens utreise eller død gis familiemedlemmer som selv er EØS-borgere, rett til å bli værende dersom de oppfyller tilsvarende vilkår som hovedpersonen måtte oppfylle for opphold utover tre måneder. En tilsvarende rett ved EØS-borgerens utreise gis ikke til familiemedlemmer som er tredjelandsborgere. Ved EØS-borgerens død må familiemedlemmene som er tredjelandsborgere, ha oppholdt seg lovlig i vertslandet i minst ett år. Videre må familiemedlemmene dokumentere inntekt gjennom arbeid eller som selvstendig næringsdrivende, eller ved egne midler som er tilstrekkelig til ikke å bli en byrde for vertslandets sosialsystem/velferdsordninger. Det stilles også krav om en sykeforsikring som dekker alle risikoer under oppholdet i vertslandet.

Ved skilsmisse eller opphør av registrert partnerskap får familiemedlemmer som selv er EØS-borgere, rett til bli værende dersom de oppfyller tilsvarende vilkår som hovedpersonen måtte oppfylle for opphold utover tre måneder. For familiemedlemmer som er tredjelandsborgere, kreves det i tillegg dokumentasjon på minst tre års ekteskap/partnerskap med EØS-borgeren, og at de i ett av disse årene har oppholdt seg i vertslandet. Et familiemedlem som er tredjelandsborger, kan også bli værende dersom vedkommende har foreldremyndigheten til eller samværsrett med hovedpersonens mindreårige barn. Oppholdsrett kan i tillegg gis der det foreligger en vanskelig situasjon grunnet voldelig ektefelle.

Særlig om direktivets EØS-relevans

Det er bare EØS-relevante rettsakter som skal innlemmes i EØS-avtalen. Da direktivet inneholder bestemmelser om rett til å ferdes og oppholde seg fritt, regulerer det en kjerneforpliktelse i EØS-avtalen, og de bestemmelsene som samler og erstatter gjeldende rettsakter om fri bevegelighet av personer er utvilsomt EØS-relevante.

Direktivet knytter imidlertid retten til fri bevegelighet av personer til EUs regler om unionsborgerskap. Reglene om unionsborgerskap ble innført ved Maastrichttraktaten og er ikke en del av EØS-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

avtalen. Begrepet «unionsborger» refererer seg både til visse politiske rettigheter for et medlemslands borger, for eksempel stemmerett ved lokalvalg, og retten til fri bevegelse som en del av et felles marked. De politiske rettighetene faller helt klart utenfor EØS-avtalen, mens retten til fri bevegelse er åpenbart innenfor. Samlet sett er vurderingen at direktivet regulerer reglene for fri bevegelse av personer, og ikke spørsmål om unionsborgernes politiske rettigheter. «Unionsborger» brukes som en fellesbetegnelse på den personkretsen (arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende, student eller selvforsørgende person) som omfattes av den frie bevegelsen, dvs. samme personkrets som faller inn under EØS-avtalens bestemmelser om fri bevegelse av personer.

For å unngå unødvendig tolkningstvil om EØS-relevansen av direktivet, er det behov for en teknisk tilpasning i EØS-komiteens beslutning om forståelsen av begrepet «unionsborger». Det presiseres at begrepet «unionsborger» i denne sammenheng skal forstås som «statsborger av et EU-land eller EØS/EFTA-land».

3 EØS-komiteens beslutning

Ifølge EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 skal EØS-avtalens vedlegg V (Fri bevegelse for arbeidstakere) og vedlegg VIII (Etableringsrett) endres.

Artikkel 1 slår fast at europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF av 29. april 2004 om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, om endring av forordning (EF) nr. 1612/68 og om oppheving av direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF skal innlemmes ved endringer i vedlegg VIII nr. 3 bokstavene a-d og ved at teksten i nr. 4, 5, 6, 7 og 8 oppheves.

Artikkel 2 slår fast at det skal gjøres endringer i avtalens vedlegg V nr. 1, 2 og 4. Teksten i nr. 3 og 5 oppheves.

Artikkel 3 fastsetter at teksten til direktiv 2004/38/EF og forordning (EF) nr. 635/2006 på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 4 slår fast at beslutningen trer i kraft 8. desember 2007, forutsatt at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1.

Artikkel 5 bestemmer at beslutningen skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

I forbindelse med EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 om innlemming av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF i avtalen ble følgende felleserklæring fra avtalepartene vedtatt:

«Begrepet unionsborgerskap som innført ved Maastricht-traktaten (nå EF-traktatens artikkel 17ff) har ingen parallell i EØS-avtalen. Innlemmingen av direktiv 2004/38/EF i EØS-avtalen skal ikke berøre vurderingen av EØS-relevansen av framtidige EU-rettsakter og framtidig rettspraksis i EF-domstolen basert på begrepet unionsborgerskap. EØS-avtalen medfører ikke et rettslig grunnlag for EØS-borgernes politiske rettigheter.

Avtalepartene er enige om at innvandringspolitikk ikke er omfattet av EØS-avtalen. Bosettingsrettigheter for tredjelandsborgere faller utenfor avtalens anvendelsesområde, med unntak av rettigheter som gis gjennom direktivet til tredjelandsborgere som er familiemedlemmer av en EØS-statsborger som utøver sin rett til fri bevegelse for EØS-statsborgere. EFTA-statene anerkjenner at det er av betydning for EØS-statsborgere som utøver sin rett til fri bevegelse for personer, at deres familiemedlemmer i direktivets betydning som er tredjelandsborgere også kan nyte godt av visse avledede rettigheter som fastsatt i artikkel 12 nr. 2, artikkel 13 nr. 2 og artikkel 18. Dette berører ikke EØS-avtalens artikkel 118 og den framtidige utvikling av uavhengige rettigheter for tredjelandsborgere, som ikke faller innenfor EØS-avtalens anvendelsesområde.»

4 Forholdet til norsk rett

Gjennomføringen i norsk rett vil kreve endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften, bl.a. lovregulering av EØS-borgeres og deres familiemedlemmers rett til permanent opphold etter fem års sammenhengende, lovlig opphold i landet, bortfall av kravet om oppholdstillatelse mv.

I forslaget til ny utlendingslov som ble lagt fram for Stortinget i juni 2007¹, ble det vist til at spørsmålet om hvordan direktivet skal tilpasses EØS er under behandling, og at det vil bli fremmet en odelstingsproposisjon når spørsmålet er avklart. Arbeid med forslag til kapittel 13 om særlige regler for utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS)

¹ Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

og Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) er nå satt i gang. En odelstingsproposisjon med forslag til kapittel 13 i forslaget til ny utlendingslov vil etter planen bli fremmet for Stortinget våren 2008.

5 Administrative og økonomiske konsekvenser

Gjennomføringen av direktivet vil over tid kunne innebære visse økonomiske og administrative konsekvenser, særlig for utlendingsmyndighetene.

Forenklede administrative prosedyrer ved bortfall av søknad og innvilgelse av oppholdstillatelser og innføring av en enklere og mindre tidkrevende registreringsordning forventes å ville innebære besparelser.

Utover de administrative forenklingene vil gjennomføringen av direktivet kunne bidra til at flere velger å bli i Norge over tid, særlig fordi flere grupper får rett til varig opphold enn i dag. Dette kan igjen føre til økt familieetablering generelt og arbeidsinnvandring spesielt. Virkningen på offentlige inntekter og utgifter av innvandringen vil være avhengig av personenes alderssammensetning og yrkesaktivitet over tid. De siste årenes økte arbeidsinnvandring har vært positiv for norsk økonomi. Effekten av at flere velger å bli i Norge over tid er ikke mulig å anslå. Andre forhold som konjunkturutvikling og inntektsvekst i hjemland, vil kunne trekke i motsatt retning.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, i samsvarende med et vedlagt forslag.

6 Konklusjon og tilråding

Det er en fordel at direktivet samler og erstatter i det alt vesentlige en rekke rettsakter om fri bevegelse av personer (som allerede er innlemmet i EØS-avtalen), i tillegg til at mye av den rettsutviklingen som er skjedd gjennom EF-domstolens fortolkninger kodifiseres. Direktivet klargjør også EØS-retten og medfører noen materielle endringer og administrative forenklinger.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet tilrår at Norge godkjenner EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF av 29. april 2004 om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

I

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Vedlegg 1

EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om endring av EØS-avtalens vedlegg V (Fri bevegelighet for arbeidstakere) og vedlegg VIII (Etableringsrett)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, endret ved protokollen om justering av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt «avtalen», særlig artikkel 98, og

på følgende bakgrunn:

1. Avtalens vedlegg V er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 43/2005 av 11. mars 2005⁽¹⁾.
2. Avtalens vedlegg VIII er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 43/2005 av 11. mars 2005⁽²⁾.
3. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF av 29. april 2004 om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, om endring av forordning (EF) nr. 1612/68 og om oppheving av direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF⁽³⁾, som rettet ved EUT L 229 av 29.6.2004, s. 35, EUT L 30 av 3.2.2005, s. 27 og EUT L 197 av 28.7.2005, s. 34, skal innlemmes i avtalen.
4. Kommisjonsforordning (EF) nr. 635/2006 av 25. april 2006 om oppheving av forordning (EØF) nr. 1251/70 om arbeidstakeres rett til å bli boende på en medlemsstats territorium etter å ha hatt arbeid der⁽⁴⁾ skal innlemmes i avtalen.
5. Direktiv 2004/38/EF opphever, med virkning fra 30. april 2006, rådsdirektiv 64/221/EF⁽⁵⁾, 68/360/EØF⁽⁶⁾, 72/194/EØF⁽⁷⁾, 73/148/EØF⁽⁸⁾, 75/34/EØF⁽⁹⁾, 75/35/EØF⁽¹⁰⁾, 90/364/EØF⁽¹¹⁾, 90/365/EØF⁽¹²⁾ og 93/96/EØF⁽¹³⁾, som er innlemmet i avtalen og følgelig må oppheves i avtalen.
6. Direktiv 2004/38/EF opphever, med virkning fra 30. april 2006, artikkel 10 og 11 i rådsdirektiv (EØF) nr. 1612/68⁽¹⁴⁾, som er innlemmet i avtalen.
7. Forordning (EF) nr. 635/2006 opphever, med virkning fra 30. april 2006, forordning (EF) nr. 1251/70⁽¹⁵⁾, som er innlemmet i avtalen og følgelig må oppheves i avtalen.
8. Begrepet «unionsborgerskap» inngår ikke i avtalen.
9. Innvandringspolitikk er ikke del av avtalen.
10. Avtalen får ikke anvendelse for tredjelandsborgere. Familiemedlemmer i direktivets betydning som er tredjelandsborgere, skal likevel nyte visse avledede rettigheter som de fastsatt i artikkel 12 nr. 2, artikkel 13 nr. 2 og artikkel 18 ved innreise i eller flytting til vertslandet.
11. EØS-komiteens beslutning nr. 191/1999⁽¹⁶⁾ av 17. desember 1999 innførte nye sektorvise tilpasninger til avtalens vedlegg V og VIII med henblikk på Liechtenstein, tilpasninger som ble endret ved Avtale om Den tsjekkiske republikkens, Republikken Estlands, Republikken Kypros', Republikken Latvias, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Slovenias og Den slovakiske republikkens delta-

¹ EUT L 198 av 28.7.2005, s. 45, og EØS-tillegget til EUT nr. 38 av 28.7.2005, s. 26.

² EUT L 198 av 28.7.2005, s. 45, og EØS-tillegget til EUT nr. 38 av 28.7.2005, s. 26.

³ EUT L 158 av 30.4.2004, s. 77.

⁴ EUT L 112 av 26.4.2006, s. 9.

⁵ EFT L 56 av 4.4.1964, s. 850.

⁶ EFT L 257 av 19.10.1968, s. 13.

⁷ EFT L 121 av 26.5.1972, s. 32.

⁸ EFT L 172 av 28.6.1973, s. 14.

⁹ EFT L 14 av 20.1.1975, s. 10.

¹⁰ EFT L 14 av 20.1.1975, s. 14.

¹¹ EFT L 180 av 13.7.1990, s. 26.

¹² EFT L 180 av 13.7.1990, s. 28.

¹³ EFT L 317 av 18.12.1993, s. 59.

¹⁴ EFT L 257 av 19.10.1968, s. 2.

¹⁵ EFT L 142 av 30.6.1970, s. 24.

¹⁶ EFT L 74 av 15.3.2001, s. 29.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

kelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde¹⁷), undertegnet i Luxembourg 14. oktober 2003.

12. Innlemmingen av direktiv 2004/38/EF i avtalen skal ikke berøre disse sektorvise tilpasninger med henblikk på Liechtenstein –

BESLUTTET FØLGENDE:

Artikkel 1

I avtalens vedlegg VIII gjøres følgende endringer:

1. Ny tekst i nr. 3 (rådsdirektiv 73/148/EØF) skal lyde:

«**32004 L 0038**: Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF av 29. april 2004 om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, om endring av forordning (EF) nr. 1612/68 og om oppheving av direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (EUT L 158 av 30.4.2004, s. 77), som rettet ved EUT L 229 av 29.6.2004, s. 35, EUT L 30 av 3.2.2005, s. 27 og EUT L 197 av 28.7.2005, s. 34.

Direktivets bestemmelser skal for avtalens formål gjelde med følgende tilpasninger:

- Direktivet får anvendelse der det er aktuelt på de områder som omfattes av dette vedlegg.
 - Direktivet får anvendelse for avtalepartenes statsborgere. Deres familiemedlemmer i direktivets betydning som er tredjelandsborgere, tilkommer imidlertid visse rettigheter i medhold av direktivet.
 - Betegnelsen «unionsborger(e)» erstattes med betegnelsen «statsborger(e) i EF-medlemsstatene og EFTA-statene».
 - I artikkel 24 nr. 1 skal betegnelsen «traktaten» forstås som «avtalen» og uttrykket «sekundærlovgivning» skal forstås som «sekundærlovgivning som er innlemmet i avtalen».
2. Teksten i nr. 4 (rådsdirektiv 75/34/EØF), 5 (rådsdirektiv 75/35/EØF), 6 (rådsdirektiv 90/364/EØF), 7 (rådsdirektiv 90/365/EØF) og 8 (rådsdirektiv 93/96/EØF) oppheves.

Artikkel 2

I avtalens vedlegg V gjøres følgende endringer:

1. Ny tekst i nr. 1 (rådsdirektiv 64/221/EØF) skal lyde:

«Rettsakten som det vises til i denne avtales vedlegg VIII nr. 3 (europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF), som tilpasset til avtalens formål, får anvendelse der det er aktuelt på de områder som omfattes av dette vedlegg.»

2. I nr. 2 (rådsforordning (EØF) nr. 1612/68) skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32004 L 0038**: Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF av 29. april 2004 (EUT L 158 av 30.4.2004, s. 77), som endret ved EUT L 229 av 29.6.2004, s. 35, EUT L 30 av 3.2.2005, s. 27 og EUT L 197 av 28.7.2005, s. 34).»

3. Ny tekst i nr. 4 (kommisjonsforordning (EØF) nr. 1251/70) skal lyde:

«**32006 R 0635**: Kommisjonsforordning (EF) nr. 635/2006 av 25. april 2006 om oppheving av forordning (EØF) nr. 1251/70 om arbeidstakeres rett til å bli boende på en medlemsstats territorium etter å ha hatt arbeid der (EUT L 112 av 26.4.2006, s. 9).»

4. Teksten i nr. 3 (rådsdirektiv 68/360/EØF) og 5 (rådsdirektiv 72/194/EØF) oppheves.

Artikkel 3

Teksten til direktiv 2004/48/EF og forordning (EF) nr. 635/2006 på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 4

Denne beslutning trer i kraft 8. desember 2007, forutsatt at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1^{18*}.

Artikkel 5

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, 7. desember 2007

For EØS-komiteen

Formann

Stefán Haukur Jóhannesson

EØS-komiteens sekretærer

Bergdís Ellertsdóttir

Matthias Brinkmann

¹⁷ EUT L 130 av 29.4.2004, s. 11.

^{18*} Forfatningsrettslige krav angitt.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Vedlegg

Felleserklæring fra avtalepartene i forbindelse med EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 om innlemming av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF i avtalen

[vedtas sammen med beslutningen og kunngjøres i EUT]

«Begrepet unionsborgerskap som innført ved Maastricht-traktaten (nå EF-traktatens artikkel 17ff) har ingen parallell i EØS-avtalen. Innlemmingen av direktiv 2004/38/EF i EØS-avtalen skal ikke berøre vurderingen av EØS-relevansen av framtidige EU-rettsakter og framtidig rettspraksis i EU-domstolen basert på begrepet unionsborgerskap. EØS-avtalen medfører ikke

et rettslig grunnlag for EØS-borgernes politiske rettigheter.

Avtalepartene er enige om at innvandringspolitikk ikke er omfattet av EØS-avtalen. Bosetningsrettigheter for tredjelandsborgere faller utenfor avtalens anvendelsesområde, med unntak av rettigheter som gis gjennom direktivet til tredjelandsborgere som er familiemedlemmer av en EØS-statsborger som utøver sin rett til fri bevegelighet for EØS-statsborgere. EFTA-statene anerkjenner at det er av betydning for EØS-statsborgere som utøver sin rett til fri bevegelighet for personer, at deres familiemedlemmer i direktivets betydning som er tredjelandsborgere også kan nyte godt av visse avledede rettigheter som fastsatt i artikkel 12 nr. 2, artikkel 13 nr. 2 og artikkel 18. Dette berører ikke EØS-avtalens artikkel 118 og den framtidige utvikling av uavhengige rettigheter for tredjelandsborgere, som ikke faller innenfor EØS-avtalens anvendelsesområde.»

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Vedlegg 2

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF av 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, om endring av forordning (EØF) nr. 1612/68 og om oppheving av direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 12, 18, 40, 44 og 52,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen⁽³⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽⁴⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

1. Unionsborgerskapet gir alle unionsborgere en grunnleggende og individuell rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, med forbehold for de begrensninger og vilkår som er fastsatt i traktaten og de tiltak som er vedtatt for å gjennomføre den.
2. Fri bevegelighet for personer er en av de grunnleggende frihetene i det indre marked, som utgjør et område uten indre grenser, der denne friheten er sikret i samsvar med bestemmelsene i traktaten.
3. Unionsborgerskap bør være grunnleggende status for borgere i medlemsstatene når de utøver sin rett til fri bevegelighet og fritt opphold.

Eksisterende fellesskapsdokumenter som hver for seg omhandler lønnskakere, selvstendig næringsdrivende samt studenter og andre personer utenfor arbeidsstyrken, bør derfor konsolideres og gjennomgås for å forenkle og styrke retten til fri bevegelighet og fritt opphold for alle unionsborgere.

4. For å komme bort fra den sektorvise og oppstykkede tilnærmingen til retten til fri bevegelighet og fritt opphold og lette utøvelsen av denne rett, bør det utarbeides en felles rettsakt for å endre rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 av 15. oktober 1968 om fri bevegelighet for arbeidstakere innen Fellesskapet⁽⁵⁾ og for å oppheve følgende rettsakter: rådsdirektiv 68/360/EØF av 15. oktober 1968 om oppheving av reise- og oppholdsrestriksjoner innen Fellesskapet for arbeidstakere fra medlemsstatene og deres familie⁽⁶⁾, rådsdirektiv 73/148/EØF av 21. mai 1973 om oppheving av reise- og oppholdsrestriksjoner innen Fellesskapet for statsborgere i medlemsstatene med hensyn til etablering og tjenesteyting⁽⁷⁾, rådsdirektiv 90/364/EØF av 28. juni 1990 om oppholdsrett⁽⁸⁾, rådsdirektiv 90/365/EØF av 28. juni 1990 om oppholdsrett for lønsmottakere og selvstendig næringsdrivende som har avsluttet sin yrkesvirksomhet⁽⁹⁾ og rådsdirektiv 93/96/

¹ EFT C 270 E av 25.9.2001, s. 150.

² EFT C 149 av 21.6.2002, s. 46.

³ EFT C 192 av 12.8.2002, s. 17.

⁴ Europaparlamentsuttalelse av 11. februar 2003 (EUT C 43 E av 19.2.2004, s. 42), Rådets felles holdning av 5. desember 2003 (EUT C 54 E av 2.3.2004, s. 12) og Europaparlamentets holdning av 10. mars 2004 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

⁵ EFT L 257 av 19.10.1968, s. 2. Forordningen sist endret ved forordning (EØF) nr. 2434/92 (EFT L 245 av 26.8.1992, s. 1).

⁶ EFT L 257 av 19.10.1968, s. 13. Direktivet sist endret ved tiltrædelsesakten av 2003.

⁷ EFT L 172 av 28.6.1973, s. 14.

⁸ EFT L 180 av 13.7.1990, s. 26.

⁹ EFT L 180 av 13.7.1990, s. 28.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

- EØF av 29. oktober 1993 om studenters oppholdsrett⁽¹⁰⁾.
5. For at alle unionsborgere skal kunne utøve retten til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium på objektive vilkår som sikrer frihet og verdighet, bør også familiemedlemmer gis denne rett, uavhengig av statsborgerskap. I dette direktiv bør definisjonen av «familiemedlem» også omfatte registrerte partnere dersom registrert partnerskap i henhold til vertsstatens lovgivning er sidestilt med ekteskap.
 6. For å bevare familiens enhet i videre betydning, og med forbehold for forbudet mot forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet, bør situasjonen for personer som ikke omfattes av definisjonen av familiemedlemmer i henhold til dette direktiv, og som derfor ikke automatisk har rett til innreise og opphold i vertsstaten, behandles av vertsstaten på grunnlag av dens nasjonale lovgivning slik at den kan beslutte om de kan få tillatelse til innreise og opphold, samtidig som det tas hensyn til deres tilknytning til unionsborgeren eller andre omstendigheter, f.eks. deres økonomiske eller fysiske avhengighet av unionsborgeren.
 7. Formalitetene i forbindelse med unionsborgeres frie bevegelighet på medlemsstatenes territorium, bør defineres nøye, uten at det berører bestemmelsene som gjelder nasjonale grensekontroller.
 8. For å lette den frie bevegelighet for familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, bør personer som allerede har fått innvilget oppholdstillatelse, unntas fra kravet om innreisevisum i henhold til rådsforordning (EF) nr. 539/2001 av 15. mars 2001 om utarbeiding av listen over tredjestater hvis borgere må ha visum når de passerer medlemsstatenes ytre grenser og av listen over tredjestater hvis borgere er unntatt fra dette kravet⁽¹¹⁾ eller eventuelt den nasjonale lovgivning som får anvendelse.
 9. Unionsborgere bør ha oppholdsrett i vertsstaten i et tidsrom på inntil tre måneder uten å være underlagt andre vilkår eller formaliteter enn kravet om at de må ha gyldig identitetskort eller pass, uten at det berører en gunstigere behandling av arbeidssøkende i henhold til Domstolens rettspraksis.
 10. Personer som utøver sin oppholdsrett, bør imidlertid ikke bli en urimelig byrde for vertsstatens sosialhjelpssystem i den første oppholdstiden. Unionsborgeres og deres familiemedlemmers rett til opphold i over tre måneder bør derfor være underlagt vilkår.
 11. Unionsborgernes grunnleggende og personlige rett til å oppholde seg i en annen medlemsstat følger direkte av traktaten og er ikke avhengig av oppfyllelse av forvaltningsmessige framgangsmåter.
 12. For opphold på over tre måneder bør medlemsstatene ha mulighet til å kreve at unionsborgere registrerer seg hos vedkommende myndigheter på oppholdsstedet, godtgjort ved et registreringsbevis som utstedes for det formål.
 13. Kravet om oppholdstillatelse bør begrenses til unionsborgeres familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, for opphold på over tre måneder.
 14. Underlagsdokumentene som vedkommende myndigheter krever for å utstede et registreringsbevis eller en oppholdstillatelse, bør angis nøye for å unngå ulik administrativ praksis eller ulike tolkninger som kan utgjøre en urimelig hindring for unionsborgeres og deres familiemedlemmers utøvelse av oppholdsretten.
 15. Familiemedlemmer bør ha rettslig vern dersom unionsborgeren dør, ekteskapet oppløses eller oppheves eller et registrert partnerskap oppløses. Av hensyn til familielivet og menneskeverdet samt under visse omstendigheter for å unngå misbruk, bør det derfor treffes tiltak for å sikre at familiemedlemmer som allerede oppholder seg på vertsstatens territorium, får beholde oppholdsretten utelukkende på personlig grunnlag.
 16. Så lenge personer med oppholdsrett ikke blir en urimelig byrde for vertsstatens sosialhjelpssystem, bør de ikke utvises. Utvisning bør derfor ikke være en automatisk følge av at vedkommende benytter sosialhjelpssystemet. Vertsstaten bør undersøke om det dreier seg om midlertidige vanskeligheter og ta hensyn til oppholdets varighet, de personlige omstendighetene og størrelsen på bidragene som er gitt når de vurderer om mottakeren er blitt en urimelig byrde for sosialhjelpssystemet og derfor bør utvises. Under ingen omstendigheter bør det vedtas å utvise lønnstakere, selvstendig næringsdrivende eller arbeidssøkende i henhold til Domstolens definisjon, med mindre det skjer av hensyn til den offentlige orden eller sikkerhet.

¹⁰ EFT L 317 av 18.12.1993, s. 59.

¹¹ EFT L 81 av 21.3.2001, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 453/2003 (EUT L 69 av 13.3.2003, s. 10).

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

17. Rett til fast opphold for unionsborgere som har valgt å oppholde seg varig i vertsstaten, styrker følelsen av unionsborgerskap og er en viktig faktor for å fremme sosial utjevning, som er et av Unionens grunnleggende mål. Alle unionsborgere og deres familiemedlemmer bør derfor ha rett til fast opphold når de i samsvar med vilkårene i dette direktiv har oppholdt seg i vertsstaten i et sammenhengende tidsrom på fem år uten at det er vedtatt å utvise dem.
18. For å være et virkelig middel til integrering i samfunnet i vertsstaten der unionsborgeren oppholder seg, bør retten til fast opphold ikke være underlagt noen vilkår når den først er oppnådd.
19. Visse særlige fordeler for unionsborgere som er lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer, som kan gjøre det mulig for disse personene å oppnå rett til fast opphold før de har oppholdt seg fem år i vertsstaten, bør opprettholdes, ettersom disse fordelene utgjør ervervede rettigheter i henhold til kommisjonsforordning (EØF) nr. 1251/70 av 29. juni 1970 om arbeidstakeres rett til å bli boende på en medlemsstats territorium etter å hatt arbeid der⁽¹²⁾ og rådsdirektiv 75/34/EØF av 17. desember 1974 om den rett statsborgere i en medlemsstat har til å bli boende på en annen medlemsstats territorium etter å ha utøvd selvstendig virksomhet der⁽¹³⁾.
20. Forbudet mot forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet innebærer at alle unionsborgere og deres familiemedlemmer som oppholder seg i en medlemsstat på grunnlag av dette direktiv, bør behandles på samme måte i nevnte medlemsstat som medlemsstatens egne borgere på områder som omfattes av traktaten, med forbehold for særlige bestemmelser som er uttrykkelig fastsatt i traktaten og avledet regelverk.
21. Det bør imidlertid være opp til vertsstaten å bestemme om den vil gi sosialhjelp i de tre første månedene av oppholdet, eller i et lengre tidsrom når det gjelder arbeidssøkende, til andre unionsborgere enn dem som er lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende, eller personer som har beholdt denne status, eller deres familiemedlemmer, eller utdanningsstøtte, herunder til yrkesrettet opplæring, til nevnte personer, før retten til fast opphold er oppnådd.
22. I henhold til traktaten kan det innføres begrensninger i utøvelsen av retten til fri bevegelighet og fritt opphold av hensyn til den offentlige orden og sikkerhet samt folkehelsen. For å sikre en snevrere definisjon av de omstendigheter og garantier for rett saksbehandling som avgjør om unionsborgere eller deres familiemedlemmer kan nektes innreise eller utvises, bør dette direktiv erstatte rådsdirektiv 64/221/EØF av 25. februar 1964 om samordning av de særbestemmelser om innreise og opphold for utenlandske statsborgere som er begrunnet med hensynet til den offentlige orden og sikkerhet samt folkehelsen⁽¹⁴⁾.
23. Utvisning av unionsborgere og deres familiemedlemmer av hensyn til den offentlige orden eller sikkerhet er et tiltak som kan være til alvorlig skade for personer som etter å ha gjort bruk av sine rettigheter og friheter i henhold til traktaten er blitt virkelig integrert i vertsstaten. Omfanget av slike tiltak bør derfor begrenses i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet for å ta hensyn til i hvilken grad de berørte personer er integrert, varigheten av deres opphold i vertsstaten, deres alder, helsetilstand, familiesituasjon og økonomiske situasjon samt deres tilknytning til hjemstaten.
24. Jo sterkere unionsborgere og deres familiemedlemmer er integrert i vertsstaten, desto sterkere bør vernet mot utvisning være. Bare i unntakstilfeller, når det er tvingende nødvendig av hensyn til den offentlige sikkerhet, bør det vedtas å utvise unionsborgere som har oppholdt seg mange år i vertsstaten, særlig dersom de er født der og har oppholdt seg der hele sitt liv. Dessuten bør det bare i unntakstilfeller kunne vedtas å utvise mindreårige, for å sikre deres tilknytning til familien i samsvar med FNs konvensjon av 20. november 1989 om barnets rettigheter.
25. Garantier for rett saksbehandling bør også angis i detalj for å sikre et sterkt vern av unionsborgeres og deres familiemedlemmers rettigheter dersom de skulle bli nektet innreise eller opphold i en annen medlemsstat, og for å sikre overholdelse av prinsippet om at myndighetene skal begrunne sine tiltak.
26. Under alle omstendigheter bør unionsborgere og deres familiemedlemmer som er blitt nektet innreise eller opphold i en annen medlemsstat, ha klageadgang.

¹² EFT L 142 av 30.6.1970, s. 24.

¹³ EFT L 14 av 20.1.1975, s. 10.

¹⁴ EFT 56 av 4.4.1964, s. 850. Direktivet sist endret ved direktiv 75/35/EØF (EFT L 14 av 20.1.1975, s. 14).

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

27. I samsvar med Domstolens praksis, som innebærer at medlemsstatene ikke kan utstede livsvarig forbud mot innreise til sine territorier for personer som omfattes av dette direktiv, bør det bekreftes at unionsborgere og deres familiemedlemmer som er blitt nektet innreise til en medlemsstats territorium, har rett til å framlegge en ny søknad etter et rimelig tidsrom, og under alle omstendigheter tre år etter at det endelige innreiseforbudet ble vedtatt.
28. For å hindre misbruk av rettigheter eller bedrageri, særlig proformaekteskap eller andre former for forhold som er inngått bare for å utnytte retten til fri bevegelighet og fritt opphold, bør medlemsstatene ha mulighet til å vedta nødvendige tiltak.
29. Dette direktiv bør ikke berøre nasjonale bestemmelser som er gunstigere.
30. Med sikte på å undersøke hvordan utøvelsen av retten til fri bevegelighet og fritt opphold kan lettes ytterligere, bør Kommisjonen utarbeide en rapport for å vurdere muligheten av å framlegge nødvendige forslag for dette formål, særlig med hensyn til forlengelse av oppholdet uten vilkår.
31. I dette direktiv respekteres de grunnleggende rettigheter og friheter og overholdes de prinsipper som er anerkjent særlig i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter. I samsvar med paktens forbud mot forskjellsbehandling bør medlemsstatene gjennomføre dette direktiv uten å forskjellsbehandle personene som omfattes av direktivet, på grunn av kjønn, rase, hudfarge, etnisk eller sosial opprinnelse, genetiske særtrekk, språk, religion eller tro, politiske eller andre oppfatninger, tilhørighet til en etnisk minoritet, formue, fødsel, funksjonshemming, alder eller seksuell legning —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 1

Formål

I dette direktiv fastsettes:

- a) vilkår for unionsborgeres og deres familiemedlemmers utøvelse av retten til fri bevegelighet og fritt opphold på medlemsstatenes territorium,

- b) retten til fast opphold på medlemsstatenes territorium for unionsborgere og deres familiemedlemmer,
- c) begrensninger i rettighetene fastsatt i bokstav a) og b) av hensyn til den offentlige orden og sikkerhet samt folkehelsen.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

1. «unionsborger» enhver person som er borger i en medlemsstat,
2. «familiemedlem»
 - a) ektefelle,
 - b) den partner som unionsborgeren har inngått registrert partnerskap med på grunnlag av lovgivningen i en medlemsstat, dersom registrert partnerskap i henhold til vertsstatens lovgivning er sidestilt med ekteskap, og i samsvar med vilkårene fastsatt i vertsstatens relevante lovgivning,
 - c) slektninger i rett nedstigende linje som er under 21 år eller forsørges av unionsborgeren, og tilsvarende for ektefellen eller partneren som definert i bokstav b),
 - d) slektninger i rett oppstigende linje som forsørges av unionsborgeren, og tilsvarende for ektefellen eller partneren som definert i bokstav b),
3. «vertsstat» den medlemsstat som en unionsborger flytter til for å utøve sin rett til fri bevegelighet og fritt opphold.

Artikkel 3

Berettigede personer

1. Dette direktiv får anvendelse på alle unionsborgere som flytter til eller oppholder seg i en annen medlemsstat enn den de er borger i, samt på de familiemedlemmer som definert i artikkel 2 nr. 2 som kommer sammen med eller slutter seg til unionsborgeren.
2. Med forbehold for de berørte personers personlige rett til fri bevegelighet og fritt opphold skal vertsstaten i samsvar med sin nasjonale lovgivning lette innreise og opphold for følgende personer:
 - a) alle andre familiemedlemmer, uavhengig av statsborgerskap, som ikke omfattes av definisjonen i artikkel 2 nr. 2, dersom de i staten de kommer fra forsørges av eller tilhører husstanden til den unionsborger som har primær oppholdsrett, eller dersom det

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

av alvorlige helsemessige grunner er absolutt nødvendig at unionsborgeren personlig pleier familiemedlemmet,

- b) den partner som unionsborgeren har et dokumentert varig forhold til.

Vertsstaten skal foreta en grundig undersøkelse av de personlige omstendighetene og begrunne enhver beslutning om å nekte disse personene innreise eller opphold.

Kapittel II

Rett til utreise og innreise

Artikkel 4

Rett til utreise

1. Uten at det berører de bestemmelser om reisedokumenter som gjelder ved nasjonale grensekontroller, skal alle unionsborgere med gyldig identitetskort eller pass samt deres familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat og har gyldig pass, ha rett til å forlate en medlemsstats territorium for å reise til en annen medlemsstat.
2. Personer som omfattes av nr. 1, kan ikke pålegges å ha utreisevisum eller en lignende formalitet.
3. Medlemsstatene skal i samsvar med sin lovgivning utstede til sine borgere, og fornye, et identitetskort eller pass som angir deres statsborgerskap.
4. Passet skal være gyldig minst i alle medlemsstater og i de stater innehaveren må reise gjennom når vedkommende reiser mellom medlemsstatene. Dersom lovgivningen i en medlemsstat ikke inneholder bestemmelser om utstedelse av identitetskort, skal passet være gyldig i minst fem år fra utstedelsen eller fornyelsen.

Artikkel 5

Rett til innreise

1. Uten at det berører de bestemmelser om reisedokumenter som gjelder ved nasjonale grensekontroller, skal medlemsstatene tillate unionsborgere å reise inn på deres territorium med gyldig identitetskort eller pass, og tillate familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, å reise inn på deres territorium med gyldig pass.

Unionsborgere kan ikke pålegges å ha innreisevisum eller en lignende formalitet.

2. Familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, skal pålegges å ha innreisevisum bare i samsvar med forordning (EF) nr. 539/2001 eller eventuelt i samsvar med nasjonal lovgivning. I henhold til dette direktiv skal besittelse av gyldig oppholdstillatelse i samsvar med artikkel 10 unnta disse familiemedlemmene fra visumkravet.

Medlemsstatene skal gi disse personene all den hjelp de trenger for å få de nødvendige visa. Visaene skal utstedes kostnadsfritt så snart som mulig på grunnlag av en framskyndet framgangsmåte.

3. Vertsstaten skal ikke sette innreise- eller utreisestempel i passet til familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, forutsatt at de viser oppholdstillatelsen nevnt i artikkel 10.
4. Dersom en unionsborger eller et familiemedlem som ikke er borger i en medlemsstat, ikke har de nødvendige reisedokumentene, eller eventuelt de nødvendige visa, skal den berørte medlemsstat, før det blir besluttet å bortvise dem, gi slike personer all rimelig mulighet til å skaffe seg eller få tilsendt de nødvendige dokumentene innen rimelig tid eller få bekreftet eller på annen måte godtgjort at de omfattes av retten til fri bevegelse og fritt opphold.
5. Medlemsstaten kan kreve at den berørte person melder sin tilstedeværelse på dens territorium innen en rimelig frist som ikke innebærer forskjellsbehandling. Dersom dette kravet ikke oppfylles, kan den berørte person ilegges sanksjoner som står i forhold til overtredelsen og ikke innebærer forskjellsbehandling.

Kapittel III

Oppholdsrett

Artikkel 6

Oppholdsrett i inntil tre måneder

1. Unionsborgere skal ha rett til å oppholde seg på territoriet til en annen medlemsstat i et tidsrom på inntil tre måneder uten andre vilkår eller formaliteter enn kravet om å ha et gyldig identitetskort eller pass.
2. Bestemmelsene i nr. 1 får også anvendelse på familiemedlemmer med gyldig pass som ikke er borgere i en medlemsstat, og som kommer sammen med eller slutter seg til unionsborgeren.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Artikkel 7

Oppholdsrett i over tre måneder

1. Alle unionsborgere skal ha rett til å oppholde seg på territoriet til en annen medlemsstat i et tidsrom på over tre måneder dersom vedkommende
 - a) er lønnstaker eller selvstendig næringsdrivende i vertsstaten, eller
 - b) har tilstrekkelige midler til seg selv og sine familiemedlemmer slik at de ikke blir en byrde for vertsstatens sosialhjelpssystem under oppholdet, samt har en sykeforsikring med full dekning i vertsstaten, eller
 - c) – er tatt opp ved en privat eller offentlig institusjon som er godkjent eller finansiert av vertsstaten på grunnlag av dens lovgivning eller administrative praksis, med hovedmål å følge et studium, herunder yrkesopprettet opplæring, og
 - har sykeforsikring med full dekning i vertsstaten og godtgjør overfor den relevante nasjonale myndighet i form av en erklæring eller på en tilsvarende valgfri måte at vedkommende har tilstrekkelige midler til seg selv og sine familiemedlemmer slik at de ikke blir en byrde for vertsstatens sosialhjelpssystem under oppholdet, eller
 - d) er familiemedlemmer som kommer sammen med eller slutter seg til en unionsborger som oppfyller vilkårene nevnt i bokstav a), b) eller c).
2. Oppholdsretten fastsatt i nr. 1 skal også omfatte familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat når de kommer sammen med eller slutter seg til unionsborgeren i vertsstaten, forutsatt at unionsborgeren oppfyller vilkårene nevnt i nr. 1 bokstav a), b) eller c).
3. Ved anvendelsen av nr. 1 bokstav a) skal en unionsborger som ikke lenger er lønnstaker eller selvstendig næringsdrivende, beholde sin status som lønnstaker eller selvstendig næringsdrivende i følgende tilfeller:
 - a) dersom vedkommende er midlertidig arbeidsudyktig som følge av sykdom eller ulykke,
 - b) dersom det er behørig fastslått at vedkommende er ufrivillig arbeidsløs etter mer enn ett år som lønnstaker og har registrert seg som arbeidssøkende ved det relevante arbeidskontoret,
 - c) dersom det er behørig fastslått at vedkommende er ufrivillig arbeidsløs etter utløpet

av en tidsbegrenset arbeidsavtale på under ett år eller etter å ha blitt ufrivillig arbeidsløs i løpet av de første tolv månedene, og har registrert seg som arbeidssøkende ved den relevante arbeidsformidlingen. I så fall skal status som arbeidstaker beholdes i minst seks måneder,

- d) dersom vedkommende begynner med yrkesrettet opplæring. Med mindre vedkommende ufrivillig er blitt arbeidsløs, skal status som arbeidstaker beholdes bare dersom den yrkesrettede opplæringen har en tilknytning til det tidligere arbeidet.
4. Som unntak fra nr. 1 bokstav d) og nr. 2 skal bare ektefellen, den registrerte partneren som fastsatt i artikkel 2 nr. 2 bokstav b) samt forsørgede barn ha oppholdsrett som familiemedlemmer av en unionsborger som oppfyller vilkårene i nr. 1 bokstav c). Artikkel 3 nr. 2 får anvendelse på vedkommendes slektninger i rett oppstigende linje og tilsvarende for vedkommendes ektefelle eller registrerte partner.

Artikkel 8

Administrative formaliteter for unionsborgere

1. Uten at det berører artikkel 5 nr. 5 kan vertsstaten pålegge unionsborgere å registrere seg hos de relevante myndigheter ved opphold på over tre måneder.
2. Fristen for registrering må ikke være kortere enn tre måneder regnet fra ankomstdatoen. Det skal umiddelbart utstedes et registreringsbevis med opplysning om den registrerte personens navn og adresse samt registreringsdatoen. Dersom registreringskravet ikke oppfylles, kan den berørte person ilegges sanksjoner som står i forhold til overtredelsen og ikke innebærer forskjellsbehandling.
3. Det eneste kravet medlemsstatene kan stille for å utstede registreringsbeviset, er at
 - unionsborgere som omfattes av artikkel 7 nr. 1 bokstav a), viser et gyldig identitetskort eller pass, en bekreftelse fra arbeidsgiver på ansettelse eller et ansettelsesbrev eller et bevis på at de er selvstendig næringsdrivende,
 - unionsborgere som omfattes av artikkel 7 nr. 1 bokstav b), viser et gyldig identitetskort eller pass og et bevis på at de oppfyller vilkårene i nevnte bestemmelse,
 - unionsborgere som omfattes av artikkel 7 nr. 1 bokstav c), viser et gyldig identitetskort eller pass, et bevis på opptaket ved en

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

godkjent institusjon og på sykeforsikring med full dekning samt erklæringen eller tilsvarende dokumentasjon nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav c). Medlemsstatene kan ikke kreve at det i nevnte erklæring oppgis et bestemt beløp.

4. Medlemsstatene kan ikke fastsette et bestemt beløp som de anser som «tilstrekkelige midler», men må ta hensyn til den berørte persons personlige situasjon. Beløpet skal i alle tilfeller ikke overstige den beløpsgrensen som gir vertsstatens egne borgere rett til å motta sosialhjelp, eller, når dette kriteriet ikke kan anvendes, minstepensjonen som utbetales i vertsstaten.
5. For å utstede registreringsbeviset til unionsborgeres familiemedlemmer som selv er unionsborgere, kan medlemsstatene kreve at følgende dokumenter vises:
 - a) et gyldig identitetskort eller pass,
 - b) et dokument som bekrefter familietilknytning eller registrert partnerskap,
 - c) ved behov, registreringsbeviset til unionsborgeren som de kommer sammen med eller slutter seg til,
 - d) i tilfeller som omfattes av artikkel 2 nr. 2 bokstav c) og d), dokumenter som viser at vilkårene i bestemmelsen er oppfylt,
 - e) i tilfeller som omfattes av artikkel 3 nr. 2 bokstav a), et dokument utstedt av vedkommende myndighet i hjemstaten eller staten personene ankommer fra, som bekrefter at de forsørges av eller er medlemmer i husstanden til unionsborgeren, eller bevis på at det foreligger alvorlige helsemessige grunner som gjør det absolutt nødvendig at unionsborgeren personlig pleier familiemedlemmet,
 - f) i tilfeller som omfattes av artikkel 3 nr. 2 bokstav b), bevis på at det foreligger et varig forhold til unionsborgeren.

Artikkel 9

Administrative formaliteter for familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat

1. Medlemsstatene skal utstede oppholdstillatelse til unionsborgeres familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, når det planlagte oppholdet overstiger tre måneder.
2. Fristen for å søke om oppholdstillatelse må ikke være kortere enn tre måneder regnet fra ankomstdatoen.

3. Dersom kravet om å søke om oppholdstillatelse ikke oppfylles, kan den berørte person ilegges sanksjoner som står i forhold til overtredelsen og ikke innebærer forskjellsbehandling.

Artikkel 10

Utstedelse av oppholdstillatelse

1. Oppholdsretten til unionsborgeres familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, skal fastslås ved at det utstedes et dokument kalt «oppholdstillatelse for en unionsborgers familiemedlem» senest seks måneder etter datoen da søknaden ble innlevert. Det skal umiddelbart utstedes et bevis på at søknad om oppholdstillatelse er innlevert.
2. For å utstede oppholdstillatelse skal medlemsstatene kreve at følgende dokumenter vises:
 - a) gyldig pass,
 - b) et dokument som bekrefter familietilknytning eller registrert partnerskap,
 - c) registreringsbeviset eller, i mangel av en registreringsordning, et annet bevis på opphold i vertsstaten for den unionsborgeren de kommer sammen med eller slutter seg til,
 - d) i tilfeller som omfattes av artikkel 2 nr. 2 bokstav c) og d), dokumenter som viser at vilkårene i bestemmelsen er oppfylt,
 - e) i tilfeller som omfattes av artikkel 3 nr. 2 bokstav a), et dokument utstedt av vedkommende myndighet i hjemstaten eller staten personene ankommer fra, som bekrefter at de forsørges av eller er medlemmer i husstanden til unionsborgeren, eller bevis på at det foreligger alvorlige helsemessige grunner som gjør det absolutt nødvendig at unionsborgeren personlig pleier familiemedlemmet,
 - f) i tilfeller som omfattes av artikkel 3 nr. 2 bokstav b), bevis på at det foreligger et varig forhold til unionsborgeren.

Artikkel 11

Oppholdstillatelsens gyldighet

1. Oppholdstillatelsen nevnt i artikkel 10 nr. 1 skal være gyldig i fem år fra utstedelsesdatoen, eller så lenge unionsborgerens planlagte opphold varer dersom det ikke overstiger fem år.
2. Oppholdstillatelsens gyldighet skal ikke påvirkes av midlertidige fravær som ikke overstiger seks måneder per år, eller av fravær av lengre varighet på grunn av obligatorisk militærtjeneste.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

este, eller av ett fravær på høyst tolv sammenhengende måneder av viktige årsaker som graviditet og fødsel, alvorlig sykdom, studier eller yrkesrettet opplæring, eller av utsending på grunn av arbeidet til en annen medlemsstat eller tredjestat.

Artikkel 12

Familiemedlemmers rett til å beholde oppholdsretten ved unionsborgerens død eller utreise

1. Uten at det berører annet ledd skal unionsborgerens død eller utreise fra vertsstaten ikke berøre oppholdsretten til vedkommendes familiemedlemmer som er borgere i en medlemsstat.

Før de berørte personer innvilges rett til fast opphold, må de oppfylle vilkårene i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), b), c) eller d).

2. Uten at det berører annet ledd skal unionsborgerens død ikke medføre tap av oppholdsrett for vedkommendes familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, og som har oppholdt seg i vertsstaten som familiemedlemmer i minst ett år før unionsborgerens død.

Før de berørte personer innvilges rett til fast opphold, skal deres oppholdsrett fortsatt være betinget av at de kan godtgjøre at de er lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende, eller at de har tilstrekkelige midler til seg selv og sine familiemedlemmer slik at de ikke blir en byrde for vertsstatens sosialhjelpssystem under oppholdet, samt har en sykeforsikring med full dekning i vertsstaten, eller at de er medlemmer av en familie som allerede er dannet i vertsstaten av en person som oppfyller disse vilkårene. «Tilstrekkelige midler» er definert i artikkel 8 nr. 4.

Slike familiemedlemmers oppholdsrett beholdes bare på personlig grunnlag.

3. Unionsborgerens utreise fra vertsstaten eller unionsborgerens død skal ikke medføre tap av oppholdsrett for vedkommendes barn eller for-elderen som har den faktiske omsorgen for barna, uavhengig av statsborgerskap, dersom barna oppholder seg i vertsstaten og er tatt opp ved en utdanningsinstitusjon for å studere der, før de har avsluttet sine studier.

Artikkel 13

Familiemedlemmers rett til å beholde oppholdsretten ved skilsmisse, oppheving av ekteskap eller oppløsning av registrert partnerskap

1. Uten at det berører annet ledd skal unionsborgerens skilsmisse, oppheving av vedkommendes ekteskap eller oppløsning av vedkommendes registrerte partnerskap som nevnt i artikkel 2 nr. 2 bokstav b), ikke berøre oppholdsretten til vedkommendes familiemedlemmer som er borgere i en medlemsstat.

Før de berørte personer innvilges rett til fast opphold, må de oppfylle vilkårene i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), b), c) eller d).

2. Uten at det berører annet ledd skal skilsmisse, oppheving av ekteskap eller oppløsning av registrert partnerskap som nevnt i artikkel 2 nr. 2 bokstav b), ikke medføre tap av oppholdsrett for en unionsborgerens familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, dersom
 - a) ekteskapet eller det registrerte partnerskapet har vart i minst tre år, hvorav minst ett år i vertsstaten, før det ble innledet forhandlinger om skilsmisse, oppheving av ekteskap eller oppløsning av det registrerte partnerskapet nevnt i artikkel 2 nr. 2 bokstav b), eller
 - b) ektefellen eller partneren som ikke er borger i en medlemsstat, har omsorgen for unionsborgerens barn etter avtale mellom ektefellene eller partnerne nevnt i artikkel 2 nr. 2 bokstav b), eller ved en rettsavgjørelse, eller
 - c) det foreligger en særlig vanskelig situasjon, f.eks. å ha vært utsatt for vold i hjemmet mens ekteskapet eller det registrerte partnerskapet varte, eller
 - d) ektefellen eller partneren som ikke er borger i en medlemsstat, etter avtale mellom ektefellene eller partnerne nevnt i artikkel 2 nr. 2 bokstav b), eller ved en rettsavgjørelse, har rett til samvær med et mindreårig barn, forutsatt at domstolen har fastsatt at slikt samvær må skje i vertsstaten, og så lenge samværet anses nødvendig.

Før de berørte personer innvilges rett til fast opphold, skal deres oppholdsrett fortsatt være betinget av at de kan godtgjøre at de er lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende, eller at de har tilstrekkelige midler til seg selv og sine familiemedlemmer slik at de ikke blir en byrde for vertsstat-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

ens sosialhjelpssystem under oppholdet, samt har en sykeforsikring med full dekning i vertsstaten, eller at de er medlemmer av en familie som allerede er dannet i vertsstaten av en person som oppfyller disse vilkårene. «Tilstrekkelige midler» er definert i artikkel 8 nr. 4.

Slike familiemedlemmers oppholdsrett beholdes bare på personlig grunnlag.

Artikkel 14

Opprettholdelse av oppholdsrett

1. Unionsborgere og deres familiemedlemmer skal ha oppholdsrett som fastsatt i artikkel 6 så lenge de ikke blir en urimelig byrde for vertsstatens sosialhjelpssystem.
2. Unionsborgere og deres familiemedlemmer skal ha oppholdsrett som fastsatt i artikkel 7, 12 og 13 så lenge de oppfyller vilkårene i nevnte artikler.

I særlige tilfeller der det foreligger rimelig tvil om hvorvidt en unionsborger eller vedkommendes familiemedlemmer oppfyller vilkårene i artikkel 7, 12 og 13, kan medlemsstatene kontrollere om vilkårene er oppfylt. Kontrollen skal ikke gjennomføres systematisk.

3. Utvisning skal ikke være en automatisk følge av at en unionsborger eller vedkommendes familiemedlemmer benytter vertsstatens sosialhjelpssystem.
4. Som unntak fra nr. 1 og 2, og uten at det berører bestemmelsene i kapittel VI, kan det under ingen omstendigheter vedtas å utvise unionsborgere eller deres familiemedlemmer dersom
 - a) unionsborgerne er lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende, eller
 - b) unionsborgerne reiste inn på vertsstatens territorium for å søke arbeid. I så fall kan unionsborgerne og deres familiemedlemmer ikke utvises så lenge unionsborgerne kan dokumentere at de fortsatt søker arbeid og at de virkelig har mulighet til å bli ansatt.

Artikkel 15

Garantier for rett saksbehandling

1. Saksbehandlingen fastsatt i artikkel 30 og 31 får tilsvarende anvendelse på alle vedtak som begrenser unionsborgeres og deres familiemedlemmers frie bevegelse av andre grunner enn hensynet til den offentlige orden og sikkerhet samt folkehelsen.

2. Utløpet av gyldighetstiden for identitetskortet eller passet som lå til grunn for den berørte persons innreise i vertsstaten og utstedelsen av registreringsbevis eller oppholdstillatelse, skal ikke ligge til grunn for en utvisning fra vertsstaten.
3. Vertsstaten kan ikke pålegge innreiseforbud i forbindelse med et utvisningsvedtak som omfattes av nr. 1.

Kapittel IV

Rett til fast opphold

Avsnitt I

Berettigelse

Artikkel 16

Alminnelig regel for unionsborgere og deres familiemedlemmer

1. Unionsborgere som har oppholdt seg lovlig i et sammenhengende tidsrom på fem år i vertsstaten, skal ha rett til fast opphold der. Denne rett skal ikke være underlagt vilkårene i kapittel III.
2. Nr. 1 får også anvendelse på familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, og som har oppholdt seg lovlig sammen med unionsborgeren i vertsstaten i et sammenhengende tidsrom på fem år.
3. Sammenhengen i oppholdet berøres ikke av midlertidige fravær som ikke overstiger til sammen seks måneder per år, eller av fravær av lengre varighet på grunn av obligatorisk militærtjeneste, eller av ett fravær på høyst tolv sammenhengende måneder av viktige årsaker som graviditet og fødsel, alvorlig sykdom, studier eller yrkesrettet opplæring, eller utsending til en annen medlemsstat eller tredjestat.
4. Når retten til fast opphold er oppnådd, skal den gå tapt bare ved et fravær fra vertsstaten som overstiger to sammenhengende år.

Artikkel 17

Unntak for personer som ikke lenger arbeider i vertsstaten, og deres familiemedlemmer

1. Som unntak fra artikkel 16 skal følgende personer gis rett til fast opphold i vertsstaten selv om de ikke har oppholdt seg der i et sammenhengende tidsrom på fem år:
 - a) lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende som, når de slutter å arbeide, har nådd den alder som i henhold til vertsstatens lovgivning gir rett til alderspensjon, eller arbeidstakere som slutter med lønnet virk-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

somhet for å bli førtidspensjonert, forutsatt at de har arbeidet i vertsstaten minst i de tolv foregående månedene og har oppholdt seg der sammenhengende i mer enn tre år.

Dersom lovgivningen i vertsstaten ikke gir visse kategorier av selvstendig næringsdrivende rett til alderspensjon, skal alderskravet anses som oppfylt når den berørte person er fylt 60 år,

- b) lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende som har oppholdt seg sammenhengende i vertsstaten i mer enn to år, og som slutter å arbeide der som følge av varig arbeidsudyktighet.

Dersom arbeidsudyktigheten skyldes en arbeidsulykke eller yrkessykdom som gir den berørte person rett til en ytelse som helt eller delvis betales av en institusjon i vertsstaten, skal det ikke stilles krav til oppholdets varighet,

- c) lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende som etter tre års sammenhengende arbeid og opphold i vertsstaten arbeider som lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende i en annen medlemsstat og samtidig beholder bostedet i vertsstaten, som vedkommende som regel reiser tilbake til hver dag eller minst en gang i uken.

Med henblikk på oppnåelse av rettighetene nevnt i bokstav a) og b) skal ansettelsestid i medlemsstaten der den berørte person arbeider, anses som tilbakelagt i vertsstaten.

Perioder med ufrivillig arbeidsløshet som er behørig dokumentert av det relevante arbeidskontor, eller perioder med ufrivillige arbeidsavbrudd samt fravær fra eller opphør av arbeid på grunn av sykdom eller ulykke, skal anses som ansettelsestid.

2. Vilkårene med hensyn til oppholdets og arbeidets varighet fastsatt i nr. 1 bokstav a) og vilkåret med hensyn til oppholdets varighet fastsatt i nr. 1 bokstav b) får ikke anvendelse dersom lønnstakerens eller den selvstendig næringsdrivendes ektefelle eller partner i henhold til artikkel 2 nr. 2 bokstav b) er borger i vertsstaten, eller har mistet sitt statsborgerskap i den medlemsstaten som følge av ekteskapet med nevnte lønnstaker eller selvstendig næringsdrivende.
3. En lønnstakers eller selvstendig næringsdrivendes familiemedlemmer som oppholder seg sammen med vedkommende på vertsstatens territorium, skal, uavhengig av statsborgerskap, ha rett til fast opphold i nevnte medlems-

stat dersom lønnstakeren eller den selvstendig næringsdrivende selv har fått rett til fast opphold der på grunnlag av nr. 1.

4. Dersom lønnstakeren eller den selvstendig næringsdrivende imidlertid dør mens vedkommende fortsatt er i arbeid, men ennå ikke har fått rett til fast opphold i vertsstaten på grunnlag av nr. 1, skal vedkommendes familiemedlemmer som oppholder seg sammen med vedkommende i vertsstaten, ha rett til fast opphold der dersom
- a) lønnstakeren eller den selvstendig næringsdrivende på datoen for dødsfallet hadde oppholdt seg sammenhengende i vertsstaten i to år, eller
- b) dødsfallet skyldes en arbeidsulykke eller yrkessykdom, eller
- c) den gjenlevende ektefellen har mistet sitt statsborgerskap i nevnte medlemsstat som følge av ekteskapet med lønnstakeren eller den selvstendig næringsdrivende.

Artikkel 18

Oppnåelse av rett til fast opphold for visse familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat

Uten at det berører artikkel 17 skal unionsborgeres familiemedlemmer som omfattes av artikkel 12 nr. 2 og artikkel 13 nr. 2, og som oppfyller vilkårene fastsatt i disse bestemmelsene, oppnå rett til fast opphold etter å ha oppholdt seg lovlig i et sammenhengende tidsrom på fem år i vertsstaten.

Avsnitt II

Administrative formaliteter

Artikkel 19

Bevis på unionsborgeres rett til fast opphold

1. Medlemsstatene skal etter søknad fra unionsborgere som har rett til fast opphold, utstede et bevis på dette etter å ha kontrollert oppholdets varighet.
2. Beviset på retten til fast opphold skal utstedes så snart som mulig.

Artikkel 20

Fast oppholdstillatelse for familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat

1. Medlemsstatene skal til familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, men som har rett til fast opphold, utstede fast opp-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

holdstillatelse senest seks måneder etter at søknad er inngitt. Den faste oppholdstillatelsen skal fornyes automatisk hvert tiende år.

2. Søknaden om fast oppholdstillatelse skal inngis før oppholdstillatelsen utløper. Dersom kravet om å søke om fast oppholdstillatelse ikke oppfylles, kan den berørte person ilegges sanksjoner som står i forhold til overtredelsen og ikke innebærer forskjellsbehandling.
3. Avbrudd i oppholdet som ikke overstiger to sammenhengende år, skal ikke påvirke gyldigheten av den faste oppholdstillatelsen.

Artikkel 21

Sammenhengende opphold

Ved anvendelse av dette direktiv kan sammenhengende opphold godtgjøres med ethvert bevis som brukes i medlemsstaten. Det sammenhengende oppholdet blir avbrutt av alle behørig gjennomførte vedtak om utvisning av den berørte person.

Kapittel V

Felles bestemmelser om oppholdsrett og rett til fast opphold

Artikkel 22

Geografisk virkeområde

Oppholdsrett og rett til fast opphold skal gjelde på hele vertsstatens territorium. Medlemsstatene kan innføre geografiske begrensninger for oppholdsretten og retten til fast opphold bare dersom de samme begrensningene også gjelder for medlemsstatens egne borgere.

Artikkel 23

Beslektede rettigheter

En unionsborgers familiemedlemmer som har oppholdsrett eller rett til fast opphold i en medlemsstat, skal, uavhengig av statsborgerskap, ha rett til å ta lønnet arbeid eller drive selvstendig næringsvirksomhet der.

Artikkel 24

Likebehandling

1. Med forbehold for særlige bestemmelser som er uttrykkelig fastsatt i traktaten og avledet regel-

verk, skal alle unionsborgere som i henhold til dette direktiv oppholder seg på vertsstatens territorium, ha rett til å bli behandlet på samme måte som medlemsstatens egne borgere innenfor traktatens virkeområde. Denne rett skal utvides til å omfatte familiemedlemmer som ikke er borgere i en medlemsstat, og som har oppholdsrett eller rett til fast opphold.

2. Som unntak fra nr. 1 skal vertsstaten ikke være forpliktet til å gi rett til sosialhjelp i oppholdets tre første måneder, eller eventuelt det utvidete tidsrommet nevnt i artikkel 14 nr. 4 bokstav b), og den skal heller ikke, før retten til fast opphold er oppnådd, være forpliktet til å gi utdanningsstøtte, herunder til yrkesrettet opplæring, i form av stipender eller studielån, til andre personer enn lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende, eller personer som har beholdt denne status, og deres familiemedlemmer.

Artikkel 25

Alminnelige bestemmelser om oppholdsdokumenter

1. Besittelse av et registreringsbevis som nevnt i artikkel 8, et bevis på rett til fast opphold, et bevis som bekrefter at det er søkt om oppholdstillatelse eller fast oppholdstillatelse kan under ingen omstendigheter stilles som vilkår for å kunne utøve en rett eller gjennomføre en administrativ formalitet, ettersom retten kan godtgjøres med andre bevismidler.
2. Dokumentene nevnt i nr. 1 skal utstedes kostnadsfritt eller mot betaling av et beløp som ikke overstiger det statens egne borgere betaler for utstedelse av lignende dokumenter.

Artikkel 26

Kontroller

Medlemsstatene kan kontrollere at eventuelle krav i nasjonal lovgivning om at utenlandske statsborgere alltid skal ha med seg registreringsbevis eller oppholdstillatelse, overholdes, forutsatt at de stiller samme krav til sine egne borgere med hensyn til deres identitetskort. Dersom dette kravet ikke overholdes, kan medlemsstatene ilegge de samme sanksjonene som de ilegger sine egne borgere for ikke å ha med seg identitetskort.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Kapittel VI

Begrensninger i retten til innreise og opphold av hensyn til den offentlige orden og sikkerhet samt folkehelsen

Artikkel 27

Alminnelige prinsipper

1. Med forbehold for bestemmelsene i dette kapittel kan medlemsstatene begrense unionsborgeres og deres familiemedlemmers frie bevegelse og opphold, uavhengig av statsborgerskap, av hensyn til den offentlige orden og sikkerhet samt folkehelsen. Disse hensyn må ikke gjøres gjeldende for økonomiske formål.
2. Tiltak av hensyn til den offentlige orden eller sikkerhet skal være i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet og utelukkende være begrunnet i vedkommende enkeltpersons personlige atferd. Tidligere straffedommer alene skal ikke gi grunnlag for anvendelse av slike tiltak.

Den berørte persons personlige atferd må utgjøre en virkelig, umiddelbar og tilstrekkelig alvorlig trussel mot en grunnleggende samfunnsinteresse. Begrunnelser som ikke berører den enkelte sak, eller som bygger på hensynet til allmenn forebygging, skal ikke godtas.

3. For å fastslå om den berørte person utgjør en risiko for den offentlige orden eller sikkerhet, kan vertsstaten, dersom den anser det som absolutt nødvendig, ved utstedelsen av registreringsbeviset eller, dersom det ikke finnes noen registreringsordning, senest tre måneder etter innreisen på dens territorium, eller fra datoen da personen meldte sin tilstedeværelse på territoriet som fastsatt i artikkel 5 nr. 5, eller ved utstedelsen av oppholdstillatelsen, anmode hjemstaten og ved behov andre medlemsstater om opplysninger om vedkommende eventuelt tidligere er oppført i strafferegisteret. Slike anmodninger skal ikke gjøres rutinemessig. Medlemsstaten som får anmodningen, skal svare innen to måneder.
4. Medlemsstaten som utstedte passet eller identitetskortet, skal uten formaliteter ta imot innehaveren på sitt territorium dersom vedkommende av hensyn til den offentlige orden og sikkerhet eller folkehelsen er blitt utvist fra en annen medlemsstat, selv om dokumentet ikke lenger er gyldig eller det er strid om innehaverens statsborgerskap.

Artikkel 28

Vern mot utvisning

1. Før vertsstaten vedtar en utvisning av hensyn til den offentlige orden eller sikkerhet, skal den blant annet ta hensyn til varigheten av den berørte persons opphold på vertsstatens territorium, vedkommendes alder, helsetilstand, familiesituasjon og økonomiske situasjon samt sosiale og kulturelle integrering i vertsstaten og tilknytning til hjemstaten.
2. Vertsstaten kan ikke vedta å utvise unionsborgere eller deres familiemedlemmer, uavhengig av statsborgerskap, som har rett til fast opphold på vertsstatens territorium, med mindre det foreligger tungtveiende hensyn til den offentlige orden eller sikkerhet.
3. Det kan ikke vedtas å utvise unionsborgere, med mindre vedtaket er tvingende nødvendig av hensyn til den offentlige sikkerhet slik den er definert av medlemsstatene, dersom de
 - a) har oppholdt seg i vertsstaten i de ti foregående årene, eller
 - b) er mindreårige, unntatt i tilfeller der utvisningen er nødvendig av hensyn til barnets beste i henhold til FNs konvensjon av 20. november 1989 om barnets rettigheter.

Artikkel 29

Folkehelsen

1. Sykdommer som kan gi grunnlag for å begrense den frie bevegelse, er bare sykdommer som kan være epidemiske i henhold til Verdens helseorganisasjons gjeldende bestemmelser samt andre infeksjonssykdommer eller smittsomme parasittære sykdommer dersom de omfattes av vernetiltak som gjelder for vertsstatens egne borgere.
2. Sykdommer som oppstår senere enn tre måneder etter innreisedatoen, skal ikke gi grunnlag for utvisning fra territoriet.
3. Dersom det er sterke holdepunkter for at det er nødvendig, kan medlemsstatene innen tre måneder etter innreisedatoen kreve at personer som har oppholdsrett, gjennomgår en kostnadsfri medisinsk undersøkelse for å fastslå at de ikke lider av noen av sykdommene nevnt i nr. 1. Slike medisinske undersøkelser kan ikke gjøres rutinemessig.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Artikkel 30

Underretning om vedtak

1. De berørte personer skal underrettes skriftlig om alle vedtak som gjøres i henhold til artikkel 27 nr. 1, på en slik måte at de kan forstå vedtakenes innhold og følger.
2. De berørte personer skal motta nøyaktige og fullstendige opplysninger om de hensyn til den offentlige orden og sikkerhet eller folkehelsen som ligger til grunn for vedtaket i deres sak, med mindre det strider mot statens sikkerhetsinteresser.
3. Underretningen skal inneholde opplysninger om hvilken domstol eller forvaltningsmyndighet den berørte person kan inngi klage til, klagefristen og eventuelt fristen for å forlate medlemsstatens territorium. Unntatt i behørig begrunnede tilfeller skal fristen for å forlate territoriet være minst en måned fra underretningsdatoen.

Artikkel 31

Garantier for rett saksbehandling

1. De berørte personer skal ha adgang til domstolsbehandling og eventuelt behandling av forvaltningsmyndighet i vertsstaten for å få overprøvd et vedtak som er gjort mot dem av hensyn til den offentlige orden og sikkerhet eller folkehelsen.
2. Dersom klagen på et utvisningsvedtak følges av en søknad om en midlertidig beslutning om å utsette gjennomføringen av vedtaket, kan den faktiske utsendingen fra medlemsstaten ikke skje før den midlertidige beslutningen er truffet, med mindre
 - utvisningsvedtaket bygger på en tidligere rettsavgjørelse, eller
 - de berørte personer tidligere har hatt klageadgang, eller
 - utvisningsvedtaket er tvingende nødvendig av hensyn til den offentlige sikkerhet i henhold til artikkel 28 nr. 3.
3. Klagebehandlingen skal gjøre det mulig å granske vedtakets lovlighet samt de fakta og omstendigheter som ligger til grunn for det foreslåtte tiltaket. Den skal sikre at vedtaket står i rimelig forhold til kravene fastsatt i artikkel 28.
4. Medlemsstatene kan nekte den berørte person opphold på sitt territorium i påvente av klagebehandlingen, men de kan ikke hindre perso-

nen i å forsvare seg personlig, unntatt når vedkommendes tilstedeværelse kan få alvorlige følger for den offentlige orden eller sikkerhet, eller når klagen gjelder nektet innreise til territoriet.

Artikkel 32

Varighet av innreiseforbud

1. Personer som av hensyn til den offentlige orden eller sikkerhet er blitt nektet innreise, kan søke om å få opphevet innreiseforbudet etter et rimelig tidsrom avhengig av omstendighetene, men i alle tilfeller etter tre år fra og med gjennomføringen av det endelige innreiseforbudet, som ble lovlig vedtatt i samsvar med fellesskapsretten, ved å påberope seg enhver vesentlig endring i de forhold som lå til grunn for vedtaket om innreiseforbud.

Den berørte medlemsstat skal ta stilling til søknaden senest seks måneder etter at den ble inngitt.
2. Personene nevnt i nr. 1 skal ikke ha rett til innreise på den berørte medlemsstats territorium mens søknaden behandles.

Artikkel 33

Utvisning som sanksjon eller rettsvirkning

1. Vertsstaten kan ikke vedta utvisning som sanksjon eller rettsvirkning av en fengselsstraff, med mindre vedtaket oppfyller vilkårene i artikkel 27, 28 og 29.
2. Dersom et utvisningsvedtak som fastsatt i nr. 1 gjennomføres mer enn to år etter at det ble gjort, skal medlemsstaten kontrollere om den berørte person fortsatt utgjør en virkelig trussel mot den offentlige orden eller sikkerhet og vurdere om forholdene er blitt vesentlig endret etter at vedtaket om utvisning ble gjort.

Kapittel VII

Sluttbestemmelser

Artikkel 34

Opplysning

Medlemsstatene skal spre opplysninger om unionsborgernes og deres familiemedlemmers rettigheter og plikter på de områder som omfattes av dette direktiv, særlig gjennom holdningskampanjer i nasjonale og lokale medier og ved hjelp av andre kommunikasjonsmidler.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 158/2007 av 7. desember 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium

Artikkel 35

Misbruk av rettigheter

Medlemsstatene kan treffe de nødvendige tiltak for å nekte, oppheve eller tilbakekalle rettigheter i henhold til dette direktiv ved misbruk av rettigheter eller bedrageri, f.eks. proformaekteskap. Slike tiltak skal stå i forhold til og være underlagt garantiene for rett saksbehandling fastsatt i artikkel 30 og 31.

Artikkel 36

Sanksjoner

Medlemsstatene skal fastsette bestemmelser om sanksjoner for overtredelser av nasjonale bestemmelser som vedtas for gjennomføringen av dette direktiv, og skal treffe de tiltak som er nødvendige for å anvende dem. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle og stå i forhold til overtredelsen. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om bestemmelsene innen 30. april 2006 og så snart som mulig ved eventuelle senere endringer.

Artikkel 37

Gunstigere nasjonale bestemmelser

Bestemmelsene i dette direktiv berører ikke lover og forskrifter i medlemsstatene som er gunstigere for personene som omfattes av dette direktiv.

Artikkel 38

Opphevinger

1. Artikkel 10 og 11 i forordning (EØF) nr. 1612/68 oppheves med virkning fra 30. april 2006.
2. Direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF oppheves med virkning fra 30. april 2006.
3. Henvisninger til de opphevede bestemmelser og direktiver skal forstås som henvisninger til dette direktiv.

Artikkel 39

Rapport

Senest 30. april 2006 skal Kommisjonen framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen av dette direktiv sammen med eventuelle nødvendige forslag, særlig om muligheten for å forlenge tidsrommet da unionsborgere og deres familiemedlemmer kan oppholde seg på vertsstatens territorium uten vilkår. Medlemsstatene skal gi Kommisjonen de opplysninger som er nødvendige for å utarbeide rapporten.

Artikkel 40

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

1. Medlemsstatene skal innen 30. april 2006 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv.
Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.
2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, sammen med en tabell som viser sammenhengen mellom bestemmelsene i dette direktiv og de vedtatte internrettslige bestemmelsene.

Artikkel 41

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 42

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 29. april 2004.

For Europaparlamentet
P. COX
President

For Rådet
M. McDOWELL
Formann